

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 4, Sayı:13, Mart 2018, s. 357-378

İnci AYDIN ÖZHAN

Bakırköy Şehit Muhammet Ambar İHO, eğitim bilimleri, pearly.inci@gmail.com

Prof. Dr. Recep Cengiz AKÇAY

İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, cengiz_akcay@hotmail.com

SINIF REHBER ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖRGÜTLENMESİ İÇERİSİNDEKİ GÖREVLERİ İLE İLGİLİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ¹

Özet

Rehberlik, insanoğlunun hayatının her aşamasında, özellikle okul çağında ihtiyaç duyduğu profesyonel, sistemli bir yardım biçimidir. Okul örgütlenmesi içerisinde rehber öğretmenlere, okul yöneticilerine ve branş öğretmenlerine düşen rehberlikle ilgili görevler vardır. Amaç İstanbul ili Bakırköy ilçesinde bulunan resmi ortaokullarda çalışan sınıf rehber öğretmenleri, rehber öğretmenler ve okul yöneticilerinin, görevleri hakkındaki algı ve değerlendirmelerin cinsiyet, yaş, branş, kıdem, öğrenim düzeyi ve rehberlikle ilgili hizmet içi eğitim alıp almama değişkenlerine göre incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Bakırköy ilçesinde görev yapan 358 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Okul Müdürünün, Rehber Öğretmenin ve Sınıf Rehber Öğretmenin Rehberlikle İlgili Görev Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları cinsiyet değişkeninde kadınların lehine anlamlı, yaş değişkeninde yaşı büyük olanın lehine, kıdem değişkeninde kıdemi büyük olanın lehine bir anlamlı bir farklılık gösterir. Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları alınan hizmet içi gün sayısına göre pozitif yönlü anlamlı bir farklılık gösterir.

Anahtar Kelimeler: Okul Örgütü, Okul Rehberlik Hizmetleri, Sınıf Rehber Öğretmenleri

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi programı, yüksek lisans tezinden özetlenmiştir.

THE VIEWS OF THE SCHOOL PRINCIPAL AND THE TEACHERS ABOUT THE ROLES OF CLASS GUIDANCE TEACHERS AT A SCHOOL

Abstract

Guidance is such a professional, systematic assistant that people need it in every stage of their life. The aim of this research is to define the perceptions and evaluations about the roles of the class guidance teachers, counsellors and the school principals working at the secondary schools in Bakırköy district, İstanbul and to investigate these perceptions and evaluations according to sex, age, branch, seniority, educational background and educational background of guidance and counseling. The participants of this research consist of 358 teachers working in Bakırköy district. As a result of the analysis of the data obtained by the data collection materials mentioned above, what the participants think about the school principal's roles of guidance and counseling differs significantly but in a positive way according to participants' sex (in favor of women), age, years of seniority and how much training they attended.

Keywords: School System, School Guidance System, Class Guidance Teachers

GİRİŞ

Rehberliğin tanımına dair yıllardır söylenen birçok şey vardır. Rehberlik, bireyin kendini anlaması (Kuzgun, 1992), var olan kapasitesini geliştirmesi (Kepçeoğlu, 1994), bireyin en verimli şekilde gelişmesi ve tatminkâr uyumlar sağlanmasında gerekli olan seçmeleri yapabilmesi için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel yardımdır (Tan, 1992).

Okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacı öğrencinin ihtiyaçlar hiyerarşisinin hangi basamağında bulunduğunu tespit ederek, öğrencinin en üst basamakta yer alan kendini gerçekleştirme yardımı etmektir.

Ortaokul dönemi, öğrencilerin ergenlik dönemine girdiği, çeşitli sorunlarla karşılaştığı belki de yardıma en çok ihtiyaç duydukları bir dönemdir. Öğrencilerin içinde bulunduğu bu dönem onları kötü alışkanlıklara (sigara, içki, uyuşturucu) veya bu alışkanlıklar onları kanun dışı işler yapmaya itebilir. Kimlik kargaşası yaşadığı bu dönemde, bir topluluğa ait olma ihtiyacı hissederek değişik ideolojik grupların etkisine girebilir. Öğrenciler zamanlarının büyük bir çoğunluğunu okullarda geçirmektedir. Okulda kendini rahat, güvende hissedebileceği demokratik bir ortam olmalıdır. Ayrıca rehberlik anlayışının olduğu, öğrenciye sağlıklı yardım hizmetlerinin sunulduğu bir ortamda bu süreci sağlıklı bir şekilde atlatması sağlanabilir (Yeşilyaprak, 2003).

Günümüz eğitim anlayışında öğrenciler, bireysel farklılıklar gösteren, hepsinde kendine has özellikleri olan bir varlık olarak kabul edilmekte ve öğrenciyi merkeze bir eğitim-öğretim ortamı yapılmaya çalışılmaktadır. PDR hizmetlerinin de eğitim sürecinin tamamlayıcı ve destekleyici bir yanını oluşturduğu ve eğitimin işini kolaylaştırıcı bir rol üstlenmesi gerektiği kabul

edilmektedir. Okulda PDR hizmetleri, öğrencinin kendini tanıması, özelliklerinin farkında olması, karşısına çıkan fırsatları ve seçenekleri değerlendirmesi, kendisi için doğru kararlar alabilmesi, potansiyellerini geliştirebilmesi, karşılaştığı sorunlarla mücadele etme becerileri gösterebilmesi ve çevresine alışabilmesi için yürütülen psikolojik yardım hizmetleridir. Bu hizmetler, öğrencilere etkili ve işe yarar rehberlik yapmak için okul tarafından yürütülen biçimlendirilmiş ve organize edilmiş etkinliklerdir (Aluede,2000).

Bu etkinlikler bir uzmanlık işidir ve bu alanda eğitimden geçmiş rehber öğretmenlerin koordinatörlüğü ve önderliğinde yürütülür. Bir okulda sadece rehber öğretmenin tek başına bu hizmetleri yürütmeye çalışması doğru değildir. Çünkü hizmetlerin etkili ve verimli olabilmesi için okuldaki tüm personelin işbirliği içinde olması gerekmektedir. Okuldaki tüm personelin yapacağı görevler MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

Yönetmelikte görevlerin belirtilmesi bunların istenilen düzeyde yürütülmekte olduğunu göstermez. Önemli olan bu görevleri yerine getirecek olan personelin anlayış ve istekliliğidir. Rehber öğretmenin istekli olmasının yanında okul yöneticileri ve öğretmenlerin de sürece katılması için çaba göstermesi gerekmektedir. Özellikle öğrenciler hakkında bilgilerin toplanmasında öğretmenler rehber öğretmenler için birer kanaldır (Güven, 1994). Öğretmenler öğrencilere ilişkin gözlemlerini aktararak yardımcı olurken, rehber öğretmenlerde rehberliğin ilkelelerini öğretim etkinliklerine yansıtmaları hususunda öğretmenlere yardımcı olacaktır (Kuzgun, 1988).

Çağdaş eğitim anlayışına göre artık öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir eğitim söz konusudur. Öğrenci pasif olmaktan uzaklaşarak öğrenen, aktif bir konumdadır. Bu nedenle bu eğitim anlayışı öğrenciyi duygu, düşünce ve değerleriyle beraber bir bütün olarak görmekte ve öğrenciyi her yönden geliştirmeyi hedef edinmiştir. Öğretmen öğrencisinin her türlü problemi ile ilgilenme ve sınıf içinde yapılan etkinlikleri onun ilgilerine göre uyarlama sorumluluğu hissetmektedir. Amaç öğrencinin mutluluğu için çalışmaktır.

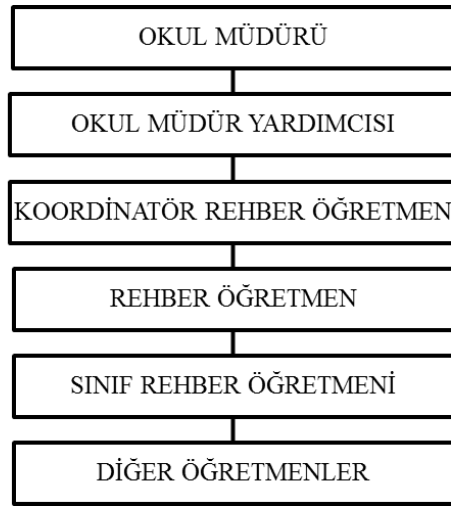
Bireysel farklılıklar eğitim ortamlarının da bu şekilde düzenlenmesine yol açmıştır. Meslek çeşitliliğinin artması, seçimin zorlaşması, ders çeşitliliğinin artması ile farklı eğitim gereksinimlerine sahip öğrencilerin aynı sınıflarda toplanmasına neden olmuştur. Farklı yeterliliklere, kişiliklere, hazırbulunuşluklara sahip her öğrencinin kendisine uygun programlara yerleştirilmesi için rehberlik hizmetlerine ihtiyaç ortaya çıkmıştır.

Yapılan psikolojik araştırmalara göre bireylerin fiziksel yapıları ve psikolojik gereksinimleri birbirinden çok farklıdır. İnsan gücünden en üst düzeyde yararlanmak gerekliliğinden dolayı bireylerin her yönü ile tanınması gerekmektedir. Bir bireyi her yönü ile tanımak için de rehberlik hizmetlerinden yararlanılmalıdır.

Ortak amaçları gerçekleştirmek üzere bir araya gelen insanların örgütlenmesi, eşgüdümlemesi, liderlik edilmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinin bütünü (Balcı, 2005) olarak tanımlanan örgüt; insanın işbirliği gereksiniminden doğar. Okul örgütü ise öğrencilere beceri, davranış ve bilgilerin kazandırıldığı yerdir (Balcı, 2005). Başar'a (2001) göre okul örgütünün eğitim sürecinde üç önemli fonksiyonu vardır: Bunlardan biri, öğrencinin yaşamını dışarıdaki güçlükler-

den koruyarak kolaylaştırmaktır. İkincisi, dış çevrede görülebilen kötü davranışlardan öğrenciyi soyutlamaktır. Üçüncü fonksiyonu ise, öğrencilerin hayat farklılıkları arasında denge sağlamaktır. Okul kendi çizdiği sınırlar içerisinde, hayatta olmayan dengeyi kurmak zorunda olan bir kurumdur.

Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin örgüt yapısı da aşağıdaki gibidir.

Şekil 1: Okullarda Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi (Sarı, 2014)

Okul düzeyi örgütlenmenin başında okul müdürü bulunmaktadır ve okulda rehberlik hizmetlerinin sağlıklı sürdürülebilmesi için gerekli maddi manevi her türlü gereksinimini karşılamak ve gerekli donanım ve araç gereç desteği ve yönetsel koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Her okulda rehber öğretmen olsa da olmasa da rehberlik hizmetleri sürdürülmek durumdadır. Rehber öğretmeni olmayan okullar yakın okuldan veya RAM'lerden destek alarak çalışmalarını sürdürebilirler. Bir veya iki rehber öğretmen çalıştıran okullarda bu rehber öğretmenler müdür yardımcısına bağlı olarak çalışırlar. Daha fazla rehber öğretmen olan okullarda, rehber öğretmenlerden biri koordinatör rehber öğretmen görevini üstlenir; diğerlerinin eşgüdüm içinde çalışmasını sağlamakla görevlidir ve servisin üst makamlara iletişiminden sorumludur (Poyraz, 2010). Okullarda bulunan rehber öğretmenlerin dağılımı incelendiğinde bazı okullar da hiç rehber öğretmen olmadığı; bazı okullarda ise norm fazlası haline düşecek kadar çok rehber öğretmen varlığı görülmektedir. Okullardaki dağılımda adaletsizlik olduğu söylenebilir ve bununla ilgili önlemi de Milli Eğitim Bakanlığının alması gerekmektedir.

Son 15 yılda rehberlik alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde çoğunluklu olarak okul rehberlik servisinin işlevi, bu işlev hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin veya yöneticilerin görüşleri ve rehber öğretmenlerin okul örgütlenmesindeki görevleri konulu çalışmalar yapılmıştır. Özellikle son yıllarda rehber öğretmenler arasında liderlik kavramı ortaya çıkmıştır. Bir de diğer araştırmalardan farklı ve yeni bir konu olarak rehber öğretmenlerinin kariyer basamaklarına göre sınıflandırma kavramından bahsedilmektedir.

Bu araştırma okul müdürlerinin, rehber öğretmenlerin ve sınıf rehber öğretmenlerinin okul örgütlenmesi içerisindeki görevleri hakkındaki algı ve değerlendirmeleri belirlemeye yönelik bir araştırmadır. Ülkemizde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri 2006 yılına kadar öğretmenlerin kendilerince yaptıkları çalışmalardan oluşuyordu. 2006 yılında ise belli bir şekle girdi. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından tüm okullarda uygulanacak etkinliklerine yönelik örnek çalışmalar yayınladı. Bir sınıf düzeyi için 15 etkinlik verildi. 2006 öncesinde rehberlik ders esnasında öğretmenlerin kendi derslerinden zaman ayırarak yaptıkları bir uygulama iken, yapılan çalışmalardan sonra sosyal etkinliklerle dönüşümlü olarak yılda ortalama 18 ders saati ayrılmasıyla çalışmalar düzene girdi. Her şey gayet güzel giderken 2010 yılında yapılan haftalık ders çizelgesi değişikliği ile 1-5.sınıflarda rehberlik dersinin kademeli olarak kaldırılmasına karar verildi. 4+4+4 Eğitim Sistemine geçilmesi ile beraber 5. sınıflar ortaokul bölümüne dâhil oldu ve rehberlik dersi kaldırıldı. Dolayısıyla sınıf rehber öğretmeni eğitim öğretim döneminin başında belirlenemedi. Böylece 5. sınıflarda bir belirsizlik ortamı oluştu. Bu belirsizlik ilköğretim kurumları yönetmeliğinin 76. Maddesi gereğince 5. sınıflara sınıf rehber öğretmeni görevlendirilmesiyle giderilmeye çalışıldı. Fakat rehberlik dersinin olmaması nedeniyle istenilen sonuca ulaşılamadı. İlerleyen yıllarda da kademeli olarak rehberlik dersi kaldırıldı fakat sınıflara sınıf rehber öğretmen atanmasına devam edildi. Sınıf rehber öğretmenleri sınıflarında rehberlik çalışmaları için yeterli zaman bulamadılar. Türkçe, matematik gibi haftalık ders saati yüksek olan derslerin öğretmenleri zaman zaman kendi ders zamanlarından fedakârlık ederek öğrencilere rehberlik yapmaya, onların sınıf sorunlarını çözmeye yardımcı olmaya çalıştı ama haftalık ders saati az olan öğretmenler bu konuda biraz daha yetersiz kaldılar. Bu nedenlerden dolayı sınıf rehber öğretmenlerinin okul örgütlenmesi içerisindeki yeri ve önemini vurgulamak için bu araştırma önem kazanmıştır.

Ayrıca bu araştırmanın literatüre yapacağı diğer bir katkı ise görevler yazılırken bu görevlerin bürokratik, teknik ve insancıl olarak ayrılmasıdır. Şimdiye kadar yapılan araştırmaların hiçbirinde görevler yazılırken böyle bir ayrıma gidilmemiştir. Bursalıoğlu (1994) okul yöneticisinin görevlerini bürokratik, teknik ve insancıl görevler olarak kategorize etmiştir. Bursalıoğlu'nun (1994) yaptığı bu ayrım sadece yöneticilere dönüktür. Bu araştırma da aynı kategoriler hem rehber öğretmenin görevleri yazılırken hem de sınıf rehber öğretmenin görevleri yazılırken kullanıldı. Okul örgütlenmesinde rehberlikle ilgili görevler denildiğinde genellikle bürokratik görevler anlaşılıyor ve rehber öğretmenin yaptığı iş hala tam olarak bilinmiyor dolayısıyla bu araştırma ile rehber öğretmenin görevlerinin belirlenmesiyle alana katkı yapılması amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın problemi sınıf rehber öğretmenlerinin okul müdürlerinin ve rehber öğretmenlerinin okul örgütlenmesi içerisindeki görevlerinin belirlenebilmesine yardımcı olabilmektir.

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevaplamayı amaçladık:

1.Okul örgütlenmesi içerisinde okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik, teknik ve insancıl görevleri nelerdir?

2.Okul örgütlenmesi içerisinde rehber öğretmenin rehberlikle ilgili bürokratik, teknik ve insancıl görevleri nelerdir?

3.Okul örgütlenmesi içerisinde sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili bürokratik, teknik ve insancıl görevleri nelerdir?

4.Sınıf rehber öğretmenin okul örgütlenmesi içerisindeki görevleri hakkındaki algılamaları sınıf rehber öğretmenin, rehber öğretmenin ve okul yöneticilerinin;

- a) Cinsiyetlerine
- b) Yaşlarına
- c) Branşlarına
- d) Kıdem yıllarına
- e) Öğrenim durumlarına
- f) Rehberlikle ilgili hizmet içi eğitim alıp almamasına göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın yöntemi, modeli, evren, veri toplama araçları ve verilerin analizine yer verilmiştir. Yapılan araştırma nicel bir araştırmadır ve betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Bu model çerçevesinde okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin insancıl, bürokratik ve teknik görevlerinin yerine getirilme derecesine olan algıyı belirleyebilmek amacıyla "Okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görev ölçeği" oluşturulmuştur.

Araştırmanın evrenini 2016 - 2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Bakırköy ilçesinde resmi ortaokullarda görev yapan yöneticiler, rehber öğretmenler ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma da evren üzerinden çalışılmıştır. Ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir. İstanbul ili Bakırköy ilçesinde yer alan 13 resmi ortaokulda çalışan toplam 526 öğretmen ve yönetici evrenin büyüklüğünü oluşturmaktadır. Bu öğretmen ve yöneticilerden 358'i araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmada iki bölümden oluşan ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görev ölçeği" adlı veri toplama aracı kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümü örneklemin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, branş, kıdem yılı, öğrenim durumu, alınan hizmet içi eğitim gün sayısı) belirlemek amacıyla yedi soruluk formdur. İkinci bölüm ise okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin görevlerinin okul örgütü içerisinde yerine getirilme derecesinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış beşli derecelendirme envanterine ("pek çok", "çok", "orta", "az", "hiç") sahip 72 soruluk bir ankettir. Okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görev ölçeği üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlardan birincisi okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği, rehber öğretmenin rehberlikle

ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeğidir.

Ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları araştırmacı tarafından yapılmıştır. Güvenirliği test etmek için Cronbach Alpha Katsayısı ve testin tekrarı yöntemlerine başvurulmuştur. Geçerliliği test etmek içinse faktör analizi yapılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliği hakkında bilgi edinmek amacıyla ölçek 30 sınıf rehber öğretmene 3 hafta ara ile 2 defa araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Testin tekrarı yöntemiyle elde edilen güvenilirlik katsayısı ölçeğin geneli için 0,86 olarak bulunmuştur. Bu katsayı .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu değer de ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeğine ilişkin güvenilirlik katsayısı incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerlerinin 0,954 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değerler ölçeğin "yüksek güvenilir" düzeyde olduğunu gösterir.

Tablo 1: Okul Müdürünün Rehberlikle ilgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçeğine Ait Geçerlilik Test Sonuçları

Faktör	Soru İfadesi	Faktör Ağırlıkları	Faktör Açık- layıcıları	Alpha	
FAKTÖR 1 Okul Müdürünün Rehberlikle İlgili Teknik ve İnsancal Görevleri	Rehberlik ve psikolojik komisyonu toplantıları için uygun fiziksel mekanı hazırlar	0,712			
	Psikolojik danışmalar için okul içinde uygun fiziksel mekanı belirler	0,731			
	Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin uygulanması için gerekli araç gereç ve kaynak sağlar	0,810			
	Psikolojik danışman ve sınıf rehber öğretmenlerinin motivasyonunu artırıcı çalışmalarda bulunulur	0,806	57,14	0,945	
	Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip eder	0,738			
	Rehberlik hizmetleri kapsamında yapılan ev ziyaretlerine gönüllü olarak iştirak eder	0,720			
	Ders dışı etkinlikler için psikolojik danışman ve sınıf rehber öğretmenini teşvik eder	0,720			
	Çalışanların istek ve beklentilerini yerine getirmek için çaba sarf eder	0,778			

Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okul Örgütlenmesi İçerisindeki Görevleri İle İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

	Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin aldığı kararların uygulanması konusunda bütün çalışmalarını kapsamasını sağlar	0,736		
	Rehberlik hizmetlerinin önemine inanır	0,480		
FAKTÖR 2 Okul Müdürünün RAM ile İlgili Görevleri	Her sınıfa bir rehber öğretmen görevlendirir	0,759		
	Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan çerçeve programın bir örneğini bağlı bulunan RAM'a gönderir	0,728	8,98	0,853
	Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan yıl son çalışma raporunu bağlı bulunduğu RAM'a gönderir	0,749		
FAKTÖR 3 Okul müdürünün Rehberlikle İlgili Bürokratik Görevleri	Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu kurar	0,765		
	Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuna başkanlık eder	0,777	5,34	0,903
	Rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile işbirliği yapar	0,705		
	Toplam		71,45	0,950
		Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği		0,951
		Bartlett Küresellik Testi Ki kare	5934,855	
		sd	171	
		p değeri	0,000	

364

Rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeğine ilişkin güvenilirlik katsayısı incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerlerinin 0,984 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değerler ölçeğin güvenilirliğinin "yüksek güvenilir" düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Rehber Öğretmeninin Rehberlikle ilgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçeğine Ait Geçerlilik Test Sonuçları

Faktör	Soru İfadesi	Faktör Ağırlıkları	Faktör Açıklayıcıları	Alpha
FAKTÖR 1 Rehber Öğretmen	Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sunarlar	0,723	68,73	,969
	Öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar	0,705		

Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okul Örgütlenmesi İçerisindeki Görevleri İle İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

	Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederler	0,700	
	Öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardımcı olurlar	0,743	
	Okuldaki öğretmen-öğrenci iletişiminin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlarlar	0,712	
	Rehberlik hizmetlerini daha etkili yapabilmek için gerekli araştırmaları yaparlar	0,761	
	Görev ve sorumluluklarının bilincindedirler	0,742	
	Rehberlik hizmetlerine öğrencilerin katılımını arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar	0,778	
	Yürüttükleri rehberlik hizmetlerinde öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alırlar	0,798	
	Okuldaki diğer çalışanlarda iyi bir iletişim kurarlar	0,792	
	Öğrencilerin çevreleri ile olumlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olurlar	0,837	
	Rehberlik hizmetlerine işbirliğini esas alırlar	0,746	
FAKTÖR 2 Rehber Öğretmenin Rehberlikle İlgili Bürokratik Görevleri	Sınıf öğretmenlerine rehberlik eder	0,763	
	Öğrenciler meslekler hakkında yeterli düzeyde bilgilendirirler	0,794	
	Sınıfa kendilerinin uygulaması gereken etkinlikleri (kritik kazanımları) sınıfa gelip uygulatırlar	0,780	
	Öğretmenlere rehberlikle ilgili ihtiyaç duydukları konularda yardımcı olurlar	0,801	4,42
	Rehberlik hizmetlerinde toplu etkinlikleri (konferans, seminer ve panel gibi) etkili bir şekilde uygulatırlar	0,787	,948
	Mesleki rehberlik çalışmalarında öğrencilere doğru yönlendirmelerde bulunurlar	0,785	
	Disiplin problemi çıkaran öğrenci ile görüşerek nedenlerini anlatmaya çalışır ve varsa çözüm üretmeye çalışır	0,700	

	73,15	,975
Toplam		
Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği		,976
Bartlett Küresellik Testi Ki kare	2511,8	
	47	
	sd	35
p değeri		,000

Sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeğine ilişkin güvenirlik katsayısı incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerlerinin 0,973 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değerler ölçeğin "yüksek güvenilir" düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Sınıf Rehber Öğretmeninin Rehberlikle ilgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçeğine Ait Geçerlilik Test Sonuçları

Faktör	Soru İfadesi	Faktör Ağırlıkları	Faktör Açıklayıcıları	Alpha
FAKTÖR 1 Sınıf Rehber Öğretmeninin Rehberlikle İlgili Bürokratik ve Teknik Görevleri	Öğrencilerin gelişimlerini düzenli şekilde takip eder	0,701		
	Ailelerin rehberlik hizmetlerine katılımını arttırmaya yönelik çalışmalar yapar	0,821		
	Rehberlik çalışmalarını yürüten rehberlik servisleriyle işbirliği yapar	0,701		
	Rehberlik çalışmalarını yaparken görsel-ışitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanır	0,786	63,02	0,945
	Öğrencilerin rehberlik hizmetlerini tanımları için gerekli çalışmaları yaparlar	0,836		
	Sınıfıyla ilgili ihtiyaçları belirten PDR servisine iletir	0,780		
	Sınıf içinde öğrencilerin genel gelişimlerine elverişli bir fiziksel ortam yaratır	0,781		
	Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederler	0,754		
	FAKTÖR 2 Sınıf Rehber Öğ-	Öğrencileri başkalarının yanında küçük düşürücü davranışlardan kaçınırlar	0,726	
	Öğrencilerin kişilik gelişimini destekler	0,793	5,98	0,906
	Rehberlik servislerinin gerekliliğine inanırlar	0,799		

Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okul Örgütlenmesi İçerisindeki Görevleri İle İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

	Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden kişisel olanların gizliliğini korurlar	0,843		
	Rehberlik ile ilgili görev ve sorumluluklarının farkındadır	0,721		
	Toplam	69,00	,950	
	Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği		,968	
	Bartlett Küresellik Testi Ki kare		7899,46	
			9	
			sd	53
			p değeri	0,000

Yapılan güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları sonucunda faktör yükü düşük olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bunun sonucunda “Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği” adlı 19 maddelik alt ölçekten 3 madde çıkarılarak 16 maddelik ölçek haline getirilmiştir. “Rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği” adlı 30 maddelik alt ölçekten 11 madde çıkarılarak 19 maddelik ölçek haline getirilmiştir. “Sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği” adlı 23 maddelik alt ölçekten 10 tanesi çıkarılarak 13 maddelik ölçek haline getirilmiştir. Toplamda 72 madde olan ölçekte 24 madde faktör yükünün düşüklüğünden dolayı çıkarılarak 48 maddelik ölçekle araştırmaya devam edilmektedir.

Ölçeğimiz olan “Okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görev ölçeği” İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izinler sonrasında 2016–2017 eğitim öğretim yılının 2. döneminde evrende yer alan 526 okul yöneticileri, rehber öğretmenler ve branş öğretmenlerine uygulanmıştır. Uygulanan anketlerden 358 tanesi geri dönüş sağlamıştır. Elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak, verilerin istatistiksel analizi için SPSS programı kullanılmıştır. Verilerin SPSS 21 programı ile analiz edildiği araştırmada, örneklem grubunda yer alan katılımcıların demografik özellikleri frekans ve yüzde ile analiz edilmiştir. Okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlik görevleri hakkındaki algı ölçeklerindeki her bir maddeye ilişkin algıları frekans ve yüzde dağılımının yanı sıra aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak betimlenmiştir. Okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlik görevleri hakkındaki algı ölçeklerinin alt boyutlarına ait ortalama puanların çalışanların demografik özelliklerine göre karşılaştırılmasında verilerin dağılımı parametrik (normal dağılım) olduğundan (iki grup için) t testi ve (üç ve daha fazla grup için) varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda, gruplar arasında anlamlı farklılık gösteren sonuçlarda anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek adına, varyanslar homojenlik gösterdiğinde Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Katılımcıların okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeklerinin alt boyutları

arasındaki ve ölçeklerin kendi arasındaki ilişkiyi belirlemek için pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde geliştirilmiş olan ölçme araçlarından elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular sunulmaktadır.

Araştırma kapsamındaki kişilerin demografik özelliklerinin dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %57'si kadın, %43'ü erkek, %13,7'si 20-29 yaş, %41,3'ü 30-39 yaş, %25,1'i 40-49 yaş, %19,8'i 50 yaş ve üzeri olarak belirlenmiştir. Kişilerin kıdem yılı dağılımları incelendiğinde %31,8'i 0-10 yıl, %37,4'ü 11-20 yıl, %17,6'sı 21-30 yıl, %13,1'i 31 ve yukarı olarak belirlenmişken, branş durumu dağılımları incelendiğinde, %24,4'ü etkinlik dersleri, %50,3'ü sosyal dersler, %25,1'inin mantıksal dersler olduğu belirlenmiştir. Kişilerin öğrenim durumu dağılımları incelendiğinde %9,2'si 2-3 yıllık öğrenim, %77,9'u 4 yıllık öğrenim, %12,8'i yüksek lisans olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki kişilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alma durumu incelendiğinde %48,9'u evet, %51,1'i hayır olarak belirlenmiştir. Kişilerin %53,7'si 0-6 gün, %23,4'ü 7-14 gün, %22,9'u 14 gün ve üzeri olarak aldıkları eğitimin süresi belirlenmiştir.

Katılımcıların Okul Müdürünün Rehberlikle İlgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçeğine İlişkin Görüşleriyle İlgili Bulgular

Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği incelendiğinde, okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4,19$) olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı düzeylerinin alt boyut algıları incelendiğinde, okul müdürünün rehberlikle ilgili teknik ve insancıl görevleri alt boyutuna ait algılarının yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4,11$) olduğu belirlenmiştir. Okul müdürünün rehberlikle ilgili teknik ve insancıl görevleri alt boyutuna ait en yüksek algıya sahip maddenin "Rehberlik hizmetlerinin önemine inanır" ($\bar{x}=4,32$) maddesi iken en düşük algıya sahip maddenin "Rehberlik hizmetleri kapsamında yapılan ev ziyaretlerine gönüllü olarak iştirak eder" ($\bar{x}=3,26$) maddesi olduğu görülmektedir. Okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri alt boyutuna ait algılarının çok yüksek düzeyde ($\bar{x} =4,40$) olduğu belirlenmiştir. Okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri alt boyutuna ait en yüksek algıya sahip maddenin "Her sınıfa bir rehber öğretmen görevlendirir" ($\bar{x}=4,53$) maddesi iken en düşük algıya sahip maddenin "Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan çerçeve programın bir örneğini bağlı bulunan RAM'a gönderir" ($\bar{x}=4,34$) maddesi olduğu görülmektedir.

Okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik görevleri alt boyutuna ait algılarının yüksek düzeyde ($\bar{x} =4,08$) olduğu belirlenmiştir. Okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik görevleri alt boyutuna ait en yüksek algıya sahip maddenin "Rehberlik ve psikolojik danışma

servisi ile işbirliği yapar" ($\bar{x}=4,21$) maddesi iken en düşük algıya sahip maddenin "Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuna başkanlık eder" ($\bar{x}=3,93$) maddesi olduğu görülmektedir.

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları, alt boyut algılarından cinsiyete göre, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,017$; $p<0,01$). Erkek ($\bar{x}=4,01$) olanların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları kadın ($\bar{x}=4,16$) olanlardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları yaş değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=9,638$, $p<0,01$). Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarına ilişkin varyansların homojenlik testi sonucunda varyanslar homojen bulunduğundan ($p=0,082$; $p>0,05$) farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Scheffe testi sonucunda 20-29 yaş ile 40-49, 50 yaş ve üzeri; 30-39 yaş ile 40-49, 50 yaş ve üzeri olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. 20-29 yaş arasında ($\bar{x}=3,86$) olanların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları 40-49 yaş ($\bar{x}=4,35$), 50 yaş ve üzeri ($\bar{x}=4,22$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir. 30-39 yaş arasında ($\bar{x}=3,94$) olanların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları 40-49 yaş ($\bar{x}=4,35$), 50 yaş ve üzeri ($\bar{x}=4,22$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılar kıdem yılı değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,750$, $p<0,01$). Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarına ilişkin varyansların homojenlik testi sonucunda varyanslar homojen bulunduğundan ($p=0,603$; $p>0,05$) farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Scheffe testi sonucunda 0-10 yıl ile 11-20 yıl, 31 yıl ve üzeri olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. 0-11 yıl arasında ($\bar{x}=3,86$) olanların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları 11-20 yıl ($\bar{x}=4,22$), 31 yıl ve üzeri ($\bar{x}=4,31$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından öğrenim durumu gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda okul müdürünün rehberlikle ilgili

görevleri hakkındaki algıları öğrenim durumu değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından alınan eğitim süresi değişkeni gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri alt boyut algılarından alınan eğitim süresi değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,341$, $p<0,05$). Katılımcıların okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri algılarına ilişkin varyansların homojenlik testi sonucunda varyanslar homojen bulunduğundan ($p=0,509$; $p>0,05$) farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Scheffe testi sonucunda 0-6 gün ile 14 gün ve üzeri olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. 0-6 gün arasında ($\bar{X}=4,38$) olanların okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri algıları 14 gün ve üzeri ($\bar{X}=4,69$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından branş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları branş değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,01$).

Katılımcıların Rehber Öğretmenin Rehberlikle İlgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçeğine İlişkin Görüşleriyle İlgili Bulgular

Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği incelendiğinde, rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4,28$) olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı düzeylerinin alt boyut algıları incelendiğinde, rehber öğretmenlerin rehberlikle ilgili insancıl görevleri alt boyutuna ait algılarının yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4,24$) olduğu belirlenmiştir. Rehber öğretmenlerin rehberlikle ilgili insancıl görevleri alt boyutuna ait en yüksek algıya sahip maddenin "Görev ve sorumluluklarının bilincindedirler" ($\bar{X}=4,37$) maddesi iken en düşük algıya sahip maddenin "Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sunarlar" ($\bar{X}=4,12$) maddesi olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenin rehberlikle ilgili bürokratik görevleri alt boyutuna ait algılarının çok yüksek düzeyde ($\bar{X} =4,32$) olduğu belirlenmiştir. Rehber öğretmenlerin rehberlikle ilgili bürokratik görevleri alt boyutuna ait en yüksek algıya sahip maddenin "Sınıf öğretmenlerine rehberlik eder" ($\bar{X}=4,39$) maddesi iken en düşük algıya sahip maddenin "Sınıfa kendilerinin uygulaması gereken etkinlikleri (kritik kazanımları) sınıfa gelip uygularlar" ($\bar{X}=4,21$) maddesi olduğu görülmektedir.

Rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının cinsiyete göre, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,746$; $p<0,01$). Erkek ($\bar{X}=4,15$)

olanların rehber öğretmenlerinin rehberlik görevlerine karşı algıları kadın ($\bar{x}=4,35$) olanlardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algıları rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda rehber öğretmenlerinin rehberlik görevlerine karşı algılarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları yaş değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,733$, $p<0,01$). Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarına ilişkin varyansların homojenlik testi sonucunda varyanslar homojen bulunduğundan ($p=0,138$; $p>0,05$) farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Scheffe testi sonucunda 30-39 yaş ile 40-49 olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. 30-39 yaş arasında ($\bar{x}=4,17$) olanların rehberlik öğretmenlerinin rehberlik görevlerine karşı algıları 40-49 yaş ($\bar{x}=4,45$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algıları kıdem yılı değişkeni gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda, rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevlerine karşı algıları kıdem yılı değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algıları öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevlerine karşı algıları öğrenim durumu değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algıları alınan eğitim süresi değişkeni gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları alınan eğitim süresi değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algıları branş değişkeni gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda rehber öğretmenin rehberlik görevlerine karşı algıları, alınan branşlarına göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların Sınıf Rehber Öğretmeninin Rehberlikle İlgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçeğine İlişkin Görüşleriyle İlgili Bulgular

Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği incelendiğinde, sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının yüksek düzeyde ($\bar{x}=4,25$) olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı düzeylerinin alt boyut algıları incelendiğinde, sınıf rehber öğretmenlerin rehberlikle ilgili bürokratik ve teknik görevleri alt boyutuna ait algılarının yüksek düzeyde ($\bar{x}= 4,44$) olduğu belirlenmiştir. Sınıf rehber öğretmenlerin rehberlikle ilgili bürokratik ve teknik görevleri alt boyutuna ait en yüksek algıya sahip maddenin “Rehberlik çalışmalarını yürüten rehberlik servisleriyle işbirliği yapar” ($\bar{x}=4,26$) maddesi iken en düşük algıya sahip maddenin “Rehberlik çalışmalarını yaparken görsel-işitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanır” ($\bar{x}=3,94$) maddesi olduğu görülmektedir.

Sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları cinsiyete göre, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t=4,203$; $p<0,01$). Erkek ($\bar{x}=4,05$) olanların sınıf rehberlik öğretmenlerinin rehberlik görevlerine karşı algıları kadın ($\bar{x}=4,33$) olanlardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları yaş değişkenine göre anlamlı bulunmuştur ($F=5,868$, $p<0,01$). Katılımcıların algılarına ilişkin varyansların homojenlik testi sonucunda varyanslar homojen bulunduğundan ($p=0,052$; $p>0,05$) farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Scheffe testi sonucunda 20-29 yaş ile 40-49 ve 50 yaş ve üzeri olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. 20-29 yaş arasında ($\bar{x}=4,02$) olanların sınıf rehber öğretmenin rehberlik görevlerine karşı algıları 40-49 yaş ($\bar{x}=4,38$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları kıdem yılı değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4,805$; $p<0,01$). Katılımcıların sınıf rehber öğretmenlerin rehberlik görevlerine karşı algılarına ilişkin varyansların homojenlik testi sonucunda varyanslar homojen bulunduğundan ($p=0,065$; $p>0,05$) farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Post Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Scheffe testi sonucunda 0-10 yıl ile 11-20 yıl olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık gö-

rülmektedir. 0-10 yıl ($\bar{x}=4,03$) olanların sınıf rehber öğretmenin rehberlik görevlerine karşı algıları 11-20 yıl ($\bar{x}=4,29$) olanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından öğrenim durumu gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik görevlerine karşı algıları öğrenim durumu değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından alınan eğitim süresi değişkeni gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları alınan eğitim süresi değişkenine göre fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyut algılarından branş değişkeni gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova testi sonucunda sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik görevlerine karşı algıları branş değişkenine göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Okul Müdürünün, Rehber Öğretmenin ve Sınıf Rehber Öğretmenin Rehberlikle İlgili Görevleri Hakkındaki Algı Ölçekleri Arasındaki İlişki

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Pearson Korelasyon katsayısı sonuçları incelendiğinde,

Okul müdürünün rehberlikle ilgili teknik ve insancıl görevleri ile okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır. ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,612$). Yani başka bir deyişle okul müdürünün rehberlikle ilgili teknik ve insancıl görevleri algısında bir artış olduğunda okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri algısının artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

Okul müdürünün rehberlikle ilgili teknik ve insancıl görevleri ile okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik görevleri arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,645$). Yani başka bir deyişle okul müdürünün rehberlikle ilgili teknik ve insancıl görevleri algısında bir artış olduğunda okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik görevleri algısının da artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

Okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri ile okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik görevleri arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,661$). Yani başka bir deyişle okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri algısında bir artış olduğunda okul müdürünün rehberlikle ilgili bürokratik görevleri algısının artabileceği belirlenmiştir Bu durumun tersi de doğrudur.

Rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Pearson Korelasyon katsayısı sonuçları incelendiğinde,

Rehber öğretmenlerinin rehberlikle teknik ve insancıl görevleri ile rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili bürokratik görevleri arasında pozitif yönlü çok yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,80<r<1,00$) ($r=0,822$). Yani başka bir deyişle rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili insancıl görevleri algısında bir artış olduğunda rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili bürokratik görevleri algısının da artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

Sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Pearson Korelasyon katsayısı sonuçları incelendiğinde;

Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili bürokratik ve teknik görevleri ile sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili insancıl görevleri arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,716$). Yani başka bir deyişle sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili bürokratik ve teknik görevleri algısında bir artış olduğunda sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili insancıl görevleri algısının artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

Ölçekler arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Pearson Korelasyon katsayısı sonuçları incelendiğinde;

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları ile rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,701$). Yani başka bir deyişle, okul müdürünün rehberlikle ilgili görevlerine karşı algıda bir artış olduğunda rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algının da artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılar ile sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılar arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,682$). Yani başka bir deyişle, okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıda bir artış olduğunda sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algının da artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

Rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılar ile sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılar arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır ($p<0,01$) ($0,60<r<0,80$) ($r=0,676$). Yani başka bir deyişle, rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıda bir artış olduğunda sınıf rehber öğretmeninin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algının da artabileceği belirlenmiştir. Bu durumun tersi de doğrudur.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen sonuçları özet olarak aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

- Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği incelendiğinde, algıların yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçekte en yüksek algıya sahip madde “ Her sınıfa bir rehber öğretmen görevlendirir” ve en düşük algıya sahip madde “Rehberlik hizmetleri kapsamında yapılan ev ziyaretlerine gönüllü olarak iştirak eder” maddesidir. Okul müdürleri genellikle ev ziyaretlerine katılmayı ekstra bir görev olarak düşünürler ve bu konuda fazla gönüllü değildirlir; bu görevi daha çok rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin yapmasını istediklerinden dolayı bu sonuçların çıkması beklenmektedir.
- Katılımcıların rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği incelendiğinde, rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Okul rehberlik sisteminde bütün çalışanlar işbirliği içinde çalışır fakat en büyük sorumluluk rehber öğretmenlere düşer bundan dolayı en yüksek algıya sahip madde “Sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik eder” maddesidir. En düşük algıya sahip madde ise “Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sunarlar” maddesidir.
- Katılımcıların sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı ölçeği incelendiğinde, sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ölçekte en yüksek algıya sahip madde “Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden kişisel olanların gizliliğini korurlar” dır. Öğrenci zaman zaman en mahrem konuları dahi öğretmeniyle paylaşabilmektedir. En düşük algıya sahip madde ise “Rehberlik çalışmalarını yaparken görsel-ışitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanır” dır. 8. sınıflar hariç diğer sınıflarda rehberlik ders saati kaldırılmıştır. 8. Sınıflarda ise TEOG dan dolayı öğrencilere hem mesleki rehberlik yapmak hem de onları motive etmek amaçlı çalışmalar yapılmaktadır.
- Katılımcıların okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterir; kadın katılımcıların algıları erkek katılımcılar göre daha yüksektir. Diğer araştırmalar incelendiğinde (Demir, 2010; Başaran, 2008) elde edilen bulguları desteklemektedir. Korkmaz (2011) ve Torunoğlu'nun (2015) yaptığı araştırmalar incelendiğinde ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir ve elde edilen bulguları desteklememektedir. Kadın öğretmenlerin, okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri ile ilgili algılarının yüksek olmasının nedeni, kadınların yapıları gereği daha duygusal olmaları olabilir. Öztürk (1999) de yaptığı araştırmada erkek öğretmenlerin algısını daha yüksek bulmuştur. Rehberlikle ilgili kavramlar olan demokratik tutum, empatik eğilim kadınlarda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Özellikle bizim toplumumuzda kadınlara yüklenen roller nedeniyle kadınlar daha demokratik ve daha empatik ilişkiler

kurarlar. Dolayısıyla da rehberlik ilke ve kavramlarını daha doğru yorumluyor olabilirler.

- Katılımcıların okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterir. Katılımcının yaşı arttıkça rehberlikle ilgili görevlerin daha çok yerine getirildiğini düşünür yani yaş arttıkça algı da artar veya yaş azaldıkça algı azalır. Elde edilen bulgular Kılıç'ın (2010) yaptığı ilköğretim okulu yöneticilerinin, sınıf rehber öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerinin rehberlik görevleri ile ilgili araştırmasında elde edilen bulgularla farklılık göstermektedir. Kılıç yaş ile görev algısı arasında negatif yönlü ilişki elde etmiştir. Katılımcının yaşı arttıkça mesleki tecrübesi artmakta ve olaylara yönelik algısı da değişmektedir. Örneklem grubumuzu oluşturan katılımcıların çoğu 30 yaşın üzerinde olduğundan mesleki tecrübenin daha fazla olduğu söylenebilir dolayısıyla rehberlik ilke ve kavramlarını daha doğru yorumladığı, daha işbirliği içinde olduğu söylenebilir.
- Katılımcıların okul müdürünün ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları kıdem yılı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterir. Katılımcının kıdem yılı arttıkça rehberlikle ilgili görevlerin daha çok yerine getirildiği düşünülür. Yaş ile kıdem yılı birbirine bağımlı değişkenlerdir. Dolayısıyla yaş ile okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı arasında pozitif yönlü ilişki varsa kıdem yılı ile de okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algı arasında da pozitif yönlü ilişki olması beklenen bir sonuçtur. Başaran'ın (2008) yaptığı araştırmada elde ettiği bulgular sonuçları destekler niteliktedir. Fakat Gür'ün (2010) elde ettiği sonuçlar ile elde edilen bulgular uyuşmamaktadır. Meslekte kıdem yılı yüksek olan öğretmenin okul müdürünün rehberlikle ilgili görevlerini yerine getirme algısının daha yüksek olması; kıdem arttıkça öğretmenin işbirliğine daha yatkın olması ve mesleki tecrübenin artmasıyla olaylara bakış açısının daha olumlu olması biçiminde açıklanabilir. Göreve yeni başlayan öğretmen üniversitede yeterli rehberlik dersi almamış ve rehberlikle ilgili görevler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamış olabilir.
- Katılımcıların okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları alınan hizmet içi gün sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterir. Okul müdürünün rehberlikle ilgili görevleri ölçeğinin alt boyut algılarından olan okul müdürünün RAM ile ilgili görevleri, 0-6 gün eğitim alan katılımcının algılarınının 14 günden fazla eğitim alan katılımcıya göre daha düşük olduğu görülmektedir. Ne kadar çok eğitim alınırsa bilgi düzeyi, görevler hakkındaki farkındalık o kadar fazla olur. Alınan hizmet içi eğitim sayısı arttıkça rehberlik hizmetleri ile ilgili görevlerin kabullenilişinin arttığı gözlenebilir. Dolayısıyla 14 günden fazla eğitim alan katılımcıların çoğunu rehber öğretmenlerin oluşturduğu düşünülürse eğitim arttıkça yapılan görevlerin farkında olma düzeyi de artmaktadır. Elde edilen bulgular ile Kılıç'ın (2010) yaptığı araştırmada elde ettiği bulgular ile paralellik göstermemektedir. (Ersöz, 2001; Yılmaz, 2008) yaptığı araştırmalar ise elde edilen bulgular ile paralellik göstermektedir.

- “Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili hizmet içi eğitim alma durumu, “öğrenim durumu” ve “brans” değişkenlerine göre katılımcıların okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Ölçekleri kendi arasında değerlendirdiğimizde ölçekler arasında pozitif yönlü yüksek kuvvetli bir ilişki vardır. Bu durum da göstermektedir ki; rehberlik süreci okul müdürü, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmeni ayrımı yapılmadan değerlendirilmektedir. Katılımcıların algıları sürece odaklı işlemektedir.

Bu sonuçlar bağlamında araştırmada geliştirilen önerilerde şu şekilde ortaya konmuştur.

- Elde edilen bulgulara göre katılımcıların okul müdürünün, rehber öğretmenin ve sınıf rehber öğretmenin okul örgütlenmesi içerisindeki rehberlikle ilgili görevleri hakkındaki algıları yaş arttıkça artmaktadır. Bunun nedeni yeni mezun olan öğretmenin rehberlik görevlerini tam olarak bilmemesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Bu eksikliği gidermek için kıdem yılı 0-10 yıl arası olan öğretmenlere daha yoğun hizmet içi eğitim verilebilir. Ya da bu eksikliğin lisans eğitiminde verilen rehberlik dersinin yetersizliğinden kaynaklandığını düşünürsek lisans eğitiminde rehberlik dersinin ders saatinin artırılabilirliği önerilebilir.
- Yapılan hizmet içi eğitimler sonucunda anlamlı farklılık olmaması hizmet içi eğitimlerin etkililiği açısından üzüntü verici bir durumdur. Bunu gidermek için hizmet içi eğitimlerin bu farklılığı yaratan nitelik düzeyine ulaştırılması gerekir.
- Kariyer sistemiyle hizmet içi eğitimlerin oluşturulması ve yönetilmesi ilişkilendirilmelidir. Eğer hizmet içi eğitime gidene ödüllendiren bir kariyer modeli geliştirilirse, insanlar hizmet içi eğitime angarya olarak bakmayı bırakıp, daha etkili olacağını düşünerek gönüllü olarak katılım sağlayabilirler.
- Özellikle öğretmen yetiştirme sisteminde öğretmen adaylarına bürokratik görevlerin yanı sıra teknik ve insancıl görevlerin de varlığı hissettirilebilir.

KAYNAKLAR

- Aluede, Oyaziwo O. (2000). The realities of guidance and counselling services in Nigerian secondary schools: Issues and strategies. *Guidance and Counselling*.
- Balcı, A. (2005). Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü, Ankara: Tek Ağaç Basım Yayın
- Başar, H. (2001). Sınıf Yönetimi, Ankara: Pegem Yayıncılık
- Başaran, M. (2008) “İlköğretim Okullarındaki Yönetici Ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Faaliyetlerinden Beklentileri”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Bursalıoğlu, Z. (1991). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. Ankara: Pegem Yayıncılık

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (19. Baskı) Ankara: Pegem Akademi
- Demir, M. (2010) " Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Anlayışları Ve Rehberliğe Yönelik Tutumları", Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Ersöz, H. (2001). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Rehberlik Görevlerine İlişkin Rol Algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, Türkiye
- Gür, K. (2010) "Sınıf Rehber Öğretmenleri Ve Okul Psikolojik Danışmanlarının Yönetmelikteki Rehberlik Hizmetleri İle İlgili Görevleri Kabul Durumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Güven, M. (1994).Okullardaki rehberlik hizmetleri içinde öğretmenin yeri ve önemi. *Çağdaş Eğitim*. Sayı 19 sayfa 203
- Kepçeoğlu M. (1994).*Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (8. baskı). Ankara: Özerler Matbaası
- Kılıç, F. (2010) " İlköğretim birinci kademe yönetici, sınıf rehber öğretmeni ve rehber öğretmenin rehberlik görevleri ile ilgili bilgi düzeyi ve okul rehberlik hizmetleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Korkmaz, Z. (2011) " Okul Psikolojik Danışmanları ile Sınıf Rehber Öğretmenlerin Karşılıklı Algılarının incelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van
- Kuzgun Y. (1992).*Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: ÖSYM yayınları
- Öztürk, A. (1999). *Lise öğretmenlerinin Rehberlik Hizmetlerini Algılamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarı, E. (2014). *Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Örgüt ve Personel*. A. Kaya (ed.) içinde, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 369-392.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Torunoğlu, H. (2015) "Meslek Liseleri Okul Psikolojik Danışmanları Ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Programına İlişkin Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Dağıtım
- Yılmaz, R. (2008). *Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Çalışmaları İle İlgili Uygulamalarının Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye